

Koncepce rozvoje Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové na léta 2024–2030

Vychází z Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030 a ze Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje 2022–2030.

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové (dále jen knihovna), zřizovaná Královéhradeckým krajem, je přední krajskou paměťovou institucí. Svými službami a knihovními fondy zaručuje právo všech občanů na informace a zajišťuje jim rovný a neomezený přístup k těmto informacím. Je součástí národního systému knihoven a vykonává koordinační, odbornou, informační, vzdělávací, analytickou, výzkumnou, metodickou a poradenskou činnost ve smyslu zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), a dle dalších právních předpisů vztahujících se k hlavnímu účelu a předmětu činnosti. Předmět její činnosti je definován její zřizovací listinou <https://www.svkhk.cz/O-knihovne/Zakladni-dokumenty/zrizeni.aspx> vydanou 1. ledna 2018.

Knihovna je součástí kulturní politiky Královéhradeckého kraje. Její role je zakotvena ve Strategii rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních kreativních odvětví Královéhradeckého kraje 2022–2030.

Cílem předkládané koncepce je definovat možnosti budoucího rozvoje knihovny. Koncepce je rozdělena do tří částí: SWOT analýza vychází z hodnocení současného stavu, definuje silné a slabé stránky knihovny s nástinem příležitostí a případných ohrožení rozvoje. Druhá část je zaměřena na hlavní priority strategického rozvoje knihovny, které vyplynuly ze SWOT analýzy a jsou definovány níže uvedenými okruhy. Ve třetí části se věnuje strategickým cílům rozvoje knihovny v jednotlivých oblastech.

1. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Vlastní budova, dostatečný prostor• Rozsáhlý informační fond (tištěné + elektronické zdroje)• Lokalita (blízko centra, středních a vysokých škol)• Kvalitní a moderní služby uživatelům• Vzdělávací programy pro školy• Systém regionálních funkcí• Sdílení zkušeností v rámci oboru• Vstřícný přístup zřizovatele• Stabilní členská základna uživatelů• Vlastní digitalizační pracoviště• Odbornost, vzdělanost zaměstnanců• Vybavení a zázemí pro zaměstnance i čtenáře	<ul style="list-style-type: none">• Vysoké náklady na údržbu budovy• Nedostatek zdrojů na obnovu technologií• Nedostatek zdrojů na kybernetickou bezpečnost• Nedostatek zdrojů na uchovávání digitalizovaných sbírek• Zastaralý knihovní systém• Nedostatečná cílená propagace knihovny• Administrativní zátěž• Vysoký věkový průměr zaměstnanců• Vnitřní komunikace• Demotivační systém odměňování

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Vzájemná spolupráce s knihovnami a kulturními zařízeními ve městě i v regionu • Sdílení dobré praxe v rámci regionu • MVS, spolupráce s knihovnami • Rozšíření nabídky e-zdrojů • Třídění a ověřování informací, knihovna jako rozcestník • Nabídka online služeb • Zapojení moderních technologií do služeb knihovny • Využívání online vzdělávání • Využívání sociálních sítí • Modernizace prostor knihovny (RFID, tiché boxy, multifunkční / noční studovna, výstavní prostory) • Nabídka prostor pro aktivity studentů, cizinců, komunit • Knihovna jako nositel udržitelnosti • Propagace regionálního fondu 	<ul style="list-style-type: none"> • Boj o klienty s kulturními zařízeními ve městě, dublování některých služeb • Zvyšování cen energií může znamenat omezení provozní doby knihovny a snížení financí na nákup informačních zdrojů • Platové podmínky v knihovnictví • Množství snadno dostupných informací na internetu • Velká konkurence v nabídce online vzdělávání • Neznalost trendů, nevyužívání moderních technologií pro progaci knihovny • Závislost na technologiích • Školy nevedou studenty k využívání ověřených zdrojů • Chybí mediální obraz knihovny • Ztráta dat (z důvodu nedostatku zdrojů na kybernetickou bezpečnost)

2. Hlavní priority strategického rozvoje

Níže jsou uvedeny jednotlivé teze, které vyplynuly ze SWOT analýzy. První část se věnuje oblastem, ve kterých je knihovna jedinečná, a které stojí za to dále posilovat. Druhá část obsahuje návrhy, na co se zaměřit, aby došlo ke zvýšení kvality poskytovaných služeb a poslední část odpovídá na otázku jak dosáhnout vyšší produktivity služeb.

Jedinečnost knihovny a jak ji posílit:

- **Knihovna jako poskytovatel ověřených informací** – jedinečný rozsáhlý fond pro celý kraj, povinný výtisk periodik, velká nabídka kvalitních elektronických zdrojů, základna ověřených informací o aktuální situaci (např. koronavirová pandemie, válka na Ukrajině).
- **Knihovna jako vzdělávací instituce** - vzdělávání uživatelů v gramotnostech, lekce informační výchovy, rozvoj kritického myšlení, workshopy, kurzy pro pedagogy
- **Jedinečný regionální fond** – regionální povinný výtisk, atraktivizace fondu, přiblížení osobností a zajímavých míst regionu
- **Krajská digitalizační jednotka** – pokrytí celého kraje
- **Spolupráce s regionálními knihovnami** – vzájemné propojení a sdílení informací
- Podpořit jméno – **profilace jako studijní vědecká knihovna** – zaměřit se na odborná témata, vytvořit dlouhodobé vzdělávací plány
- **Knihovna jako iniciátor rozdělení a vymezení služeb** s konkurencí (dalšími knihovnami, kulturními organizacemi)

Jak zvýšit kvalitu poskytovaných služeb:

- **Motivování zaměstnanci** – cílený výběr personálu, důraz na adaptační proces, plán vzdělávání zaměstnanců, přehledný a jasně komunikovaný systém odměňování

- **Cílené služby** – focus group, dotazníky, nastavit dlouhodobý plán služeb a jeho evaluaci, sledování nových trendů, zapojení zaměstnanců do zavádění změn
- **Nabídka služeb s ohledem na cílové skupiny uživatelů:** studenti SŠ, VŠ, učitelé, cizinci, senioři, sociálně ohrožené skupiny
- **Důraz na proklientský přístup** + nastavení jasných pravidel
- **Cílená propagace služeb** – akcent na koncepčnost a užitelnost
- **Posílení vnější i vnitřní komunikace** – čitelnější uvnitř, atraktivnější navenek
- **Zdroje na technologie** – modernizace technologií, PC techniky – plánované periodické obměňování vybavení, posílení úložiště, síťové servery, selfchecky atd. Aktivní využívání dostupných projektů

Jak zvýšit produktivitu

- **Posílení kompetencí vedoucích zaměstnanců** – jasně definované úkoly (SMART), posílení zpětné vazby, neformální setkávání, oceňování úspěchů
- **Kvalifikovaný a spokojený zaměstnanec** – posílit zastupitelnost, prevence vyhoření, zapojení dobrovolníků (studentů, seniorů), zavedení home office jako benefit. Cílený výběr zaměstnanců s ohledem na nové trendy. Standardizace pracovních úkonů.
- **Komunikace** – zefektivnit interní komunikaci, interní PR (víme, co kdo dělá)
- **Propagace knihovny** – zlepšit propagaci, vytvořit plán propagace, dramaturgický plán, nalézt nové zdroje propagace
- **Standardizace grafického manuálu, jednotný vizuální styl**
- **Modernizace prostor knihovny** s ohledem na nové trendy – noční studovna, tiché boxy, selfchecky, automatizace výpůjčních procesů
- **Systémy a technologie** – nový knihovní systém, nový web, automatizace služeb 24/7, RFID, využití e-identity, robotizace skladů, technologie pro očistu fondu apod.
- **Revize a optimalizace vnitřních předpisů**, zjednodušení, snížení počtu

Následující část koncepce je zaměřena na jednotlivé strategické cíle. Vzhledem k dané délce koncepce se jedná pouze o jejich výčet, větší prostor je věnován pouze službám pro veřejnost, které jsou pro další rozvoj knihovny klíčové.

3. Strategické cíle:

A) Služby veřejnosti

Zvýšit počet uživatelů a návštěvníků knihovny poskytováním kvalitních a atraktivních služeb (s ohledem na cílové skupiny) (K4.1¹)

- Analýza trhu (služby ostatních knihoven v HK, další kulturní organizace ve městě)
- Analýza potřeb jednotlivých skupin uživatelů (Magistrát HK, Krajský úřad, školy, uživatelé)
- Aktualizace nabídky služeb s ohledem na výsledky analýzy trhu a analýzy potřeb
- Design služeb (podrobně rozpracovat jednotlivé služby)
- Vypracovat plán služeb včetně nastavení cílené propagace, evaluace a zodpovědnosti

¹ Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje 2022–2030, opatření 4.1. Nastavení spolupráce kulturních institucí zřízených KHK se subjekty poskytující vzdělávání a subjekty působící v sociální oblasti

Průběžně aktualizovat nabídku vzdělávacích akcí pro veřejnost s ohledem na společenskou poptávku a moderní trendy (s akcentem na informační, mediální a digitální gramotnost a poradenské služby v sociální oblasti) (K4.2²)

- Analýza trhu (nabídka dalších vzdělávacích organizací ve městě)
- Analýza potřeb jednotlivých skupin uživatelů (Magistrát HK, Krajský úřad, školy, neziskové organizace, zástupci cílových skupin)
- Aktualizace nabídky lekcí a workshopů s ohledem na výsledky analýzy trhu a analýzy potřeb

Zmodernizovat prostory a technologické vybavení knihovny s důrazem na samoobslužné a online služby veřejnosti (K1.1³)

- Zkomfortnit studijní prostory (vybavení):
 - zjistit nové trendy, načerpat inspiraci
 - zapojit uživatele, využít dotazníky, focus group apod.
 - navrhnout změny vybavení prostor + finanční náročnost
- Pro financování sledovat a využívat dostupné dotační projekty
- Připravit/aktualizovat plán obnovy RFID technologií (selfchecky, brány atd.)
- Zřídít noční/celodenní studovnu, odhlučňené/tiché boxy

Zvýšit zájem uživatelů o region ve vazbě na profilaci knihovny jako vědecké (K5.1⁴)

- Definovat danou cílovou skupinu, její potřeby, navrhnout možnosti využití/zviditelnění regionálního fondu (tištěného i zdigitalizovaného)
- Připravit plán včetně propagace

Oživit prostory knihovny (Knihovna jinak/ naživo) (K1.2⁵)

- Připravit návrh, náplň a organizační zajištění Knihovny jinak
- Vyhradit 1–2 dny v měsíci pro vernisáže, rozhovory, besedy, jiné „hlučné“ akce; snažit se propojit s hradeckými tradičními akcemi – např. Divadlo evropských regionů, Jazz Goes to Town

B) Služby knihovnám

Vyhodnotit služby knihovnám v SvKHK a zjistit očekávání knihoven v kraji do budoucna (K1.2⁶)

- Navrhnout dotazník ke zjišťování potřeb profí i neprofí knihoven
- Realizovat dotazníkové šetření na téma služby knihovnám mezi profesionálními knihovnami
- Realizovat metodicko-motivační rozhovory s řídicími pracovníky pověřených knihoven
- Pokračovat v průzkumu prostorového vybavení knihoven

² Opatření 4.2. Podpora spolupráce kulturních aktérů se vzdělávacími institucemi a subjekty působícími v sociální oblasti

³ Opatření 1.1. Zlepšování podmínek pro rozvoj kvalitních veřejných služeb kulturních institucí a zařízení cestou snižování prostorových a technických bariér

⁴ Opatření 5.1 Prezentace kulturního dědictví, jeho ekonomického přínosu, úsilí kraje pro jeho zachování a příkladů dobré praxe

⁵ Opatření 1.2. Vytváření finančních a nefinančních nástrojů podpory kulturních organizací pro posilování jejich role otevřených lokálních, občanských, komunitních a kreativních center

Posilovat informovanost veřejnosti o dění v knihovnách a budovat nástroje pro účinnou komunikaci se zřizovateli knihoven (K8.1⁶)

- Knihovnická témata a soutěže propagovat v médiích
- Oceňovat práci knihoven a knihovníků KHK
- Publikovat výroční zprávu RF a ročenku knihoven KHK

Systematicky zvyšovat odbornou úroveň pracovníků knihoven (K11.1⁷)

- Provádět a vyhodnocovat průzkum zájmu o vzdělávací aktivity knihoven KHK
- Na základě průzkumu realizovat vzdělávací akce pro knihovny KHK též s využitím VISK 2
- Realizovat Základní knihovnický kurz
- Zajišťovat zaměstnanecké a studentské stáže, praxi 3. a 4. ročníků knihovnictví SOŠ Hradební

C) Propagace a marketing služeb

Zefektivnit propagaci knihovny, pravidelně připravovat plán propagace, dramaturgický plán (K8.1⁷)

Vytvořit jednotný design propagačních materiálů

Vytvořit nové webové stránky knihovny a posílit pozici SvkHK na sociálních sítích

D) Fondy

Doplňovat knihovní fond kvalitními dokumenty a informačními zdroji v souladu se zřizovací listinou SvkHK, platnými právními předpisy a aktualizovaným akvizičním programem (K8.3⁸)

Cíleně doplňovat regionální fond knihovny

Příprava dat na nový knihovní systém (K6.3⁹)

Zdigitalizovat regionální fond dalších knihoven Královéhradeckého kraje a zpřístupnit je v Digitální knihovně Královéhradeckého kraje (K6.1¹¹)

Obnova a rozšíření vybavení Krajské digitalizační jednotky (K6.1¹⁰)

Rozšíření kapacity skladů depozitáře na Pouchově

E) Informační technologie (K6.3¹⁰)

Výběr a implementace nového knihovního systému

Obnova a modernizace hardwaru, softwaru a služeb podporovaných IT

Zvýšit kybernetickou a požární bezpečnost informačních technologií knihovny

⁶ Opatření 8.1. Rozvíjení marketingu kulturních organizací směrem k laické i odborné veřejnosti, systematická práce s publikem

⁷ Opatření 11.1. Podpora rozvoje kapacit a znalostí aktérů kulturních a kreativních odvětví v potřebných dovednostech

⁸ Opatření 8.3. Rozvoj materiálně-technické základny zřizovaných nebo spoluzaložených organizací

⁹ Opatření 6.3. Zajišťování udržitelnosti elektronického muzejního sbírkového systému a knihovního systému včetně krajské digitální knihovny a jejich úložišť s akcentem na trvalou udržitelnost uchovávaných dat.

¹⁰ Opatření 6.1. Systematická podpora digitalizace kulturního dědictví a jeho návazného zpřístupnění veřejnosti

Optimalizovat provoz datových úložišť a prohlubovat úroveň zálohování dat

F) Ekonomika, provoz, řízení (K8.3⁹)

Zmodernizovat technické a technologické vybavení budovy knihovny

Udržet vyrovnaný rozpočet knihovny, aktivně vyhledávat další možnosti financování

Vyřešit majetkové vztahy k pozemkům v okolí knihovny (parkoviště, vstupy, nákladová rampa)

Projednat se zřizovatelem možnost snížení odvodu z investičního fondu

Revize a optimalizace vnitřních předpisů, zefektivnění řízení

Zavést elektronickou spisovou službu

Aktualizace organizační struktury, zřízení nové pozice projektový manažer

G) Personalistika (K11.1¹¹)

Zmapovat činnosti a potenciál zaměstnanců (motivační rozhovory)

Vytvořit popisy pracovních míst podle NSP, systematizace a optimalizace pracovních míst

Vytvořit funkční systém vzdělávání a rozvoje zaměstnanců

Nastavit transparentní systém odměňování

Vytvořit otevřený prostor pro sdílení a realizaci nápadů ke zlepšování služeb knihovny (práce s talenty)

Závěr

Naplnění výše uvedených cílů není možné bez podpory zřizovatele a samozřejmě ani bez úsilí a spolupráce všech zaměstnanců knihovny, kteří koncepci rozumějí a přijmou ji za svou.

Cílem je moderní otevřená bezbariérová knihovna s motivovanými zaměstnanci a spokojenými uživateli, která naplňuje současnou vizi knihovny: „Jsme otevřeným prostorem k propojování lidí a spolehlivých informací“.

¹¹ Opatření 11.1. Podpora rozvoje kapacit a znalostí aktérů kulturních a kreativních odvětví v potřebných dovednostech